

Opevňovacie prvky a výstavba pevností

V 16. a 17. storočí nastal rozvoj fortifikačného staviteľstva. Vysoké kamenné hrady stredovekých opevnení sa nahradzovali nižšími zemnými valmi, ktoré lepšie odolávali delostreleckej paľbe. Hlavným materiálom bola zemina. Kamenné murivo a tehly sa používali na spevnenie valu a stien priekopy. Dôraz sa kládol na využívanie geometrických zásad. Nový systém sa nazýval bastiónovým opevnením.

■ Hlavným prvkom sa stal bastión päťuholníkového tvaru, pričom sa odstránili mŕtve priestory pred jeho špicou.

■ Od 17. storočia sa rozširovalo používanie kliešťového opevnenia, ktoré bolo založené na hviezdicovom usporiadaní frontov. Tým sa odstránilo najcitlivejšie miesto obrany, rovné úseky valu medzi bastiónmi.

■ Centrálnou pevnosťou obrany Jablunkovského priesmyku boli Veľké šance. Išlo o stálu bastiónovú pevnosť so zázemím pre stálu posádku. Behom ďalších prestavieb opevnenie získalo charakter kliešťového opevnenia a pri výstavbe sa využilo kamenné murivo.

■ Okrem výstavby veľkých pevností sa používali menšie prvky rôznych tvarov, tvorené zemným valom s priekopou, často spevnené palisádou. Tieto drobné zemné opevnenia sa používali ako nestále a prispôbovali sa konfigurácii terénu.

■ Najčastejšie prvky použité k opevneniu Jablunkovského priesmyku predstavovali reduty, hviezdy a redany.

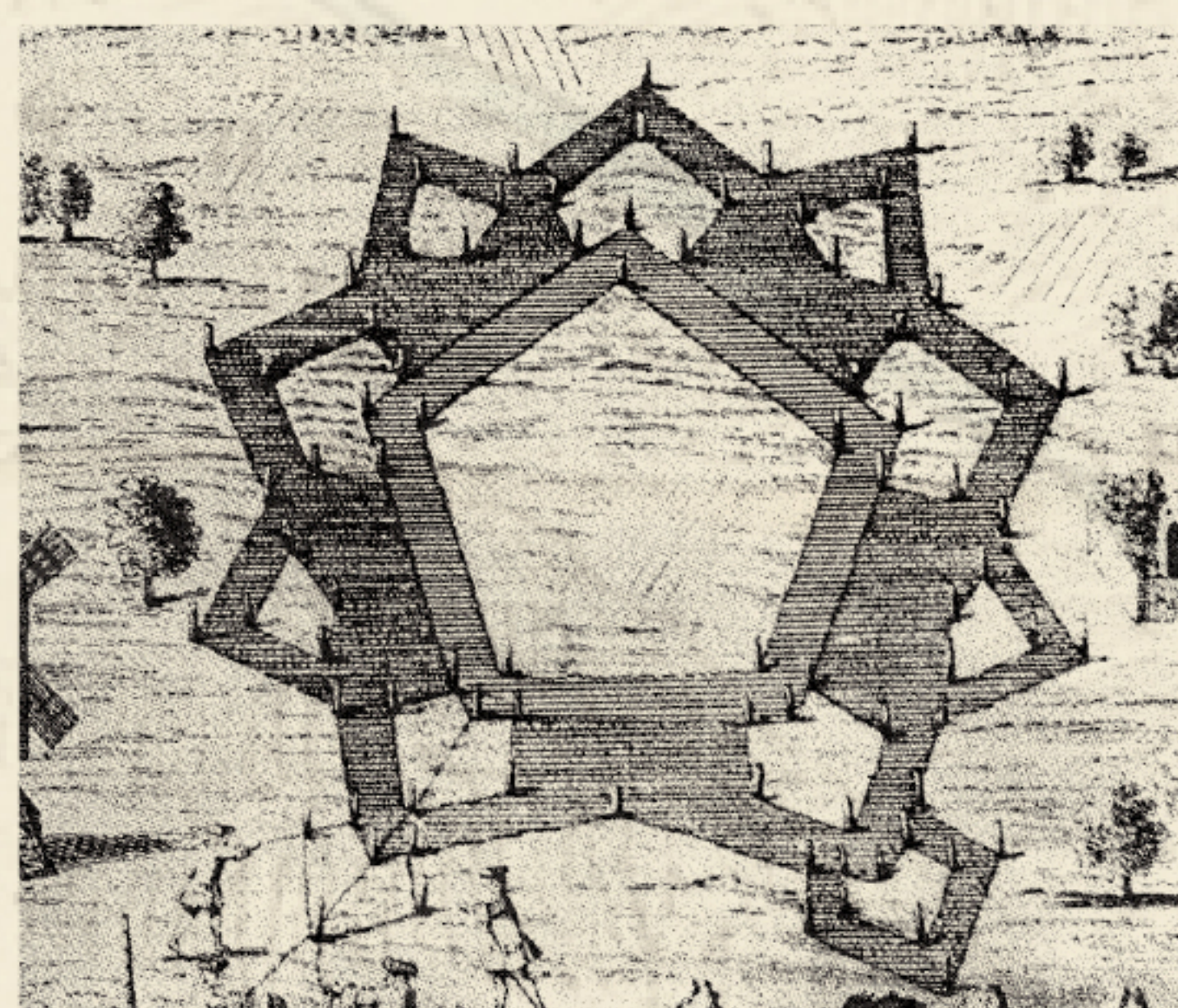
■ Reduty boli štvorcové alebo obdĺžnikové zemné opevnenia tvorené valom a priekopou. Zemné opevnenie v tvare hviezdy využívalo princíp kliešťového opevnenia. Redany tvorili zemné valy trojuholníkového pôdorysu s neopevnenou preponou a používali sa na posilnenie obrany rovných úsekov zemných valov.

■ Doplnujúce obranné prvky predstavovali najrôznejšie drevené prekážky, palisádové ploty a záseky.

■ Hlavným stavebným materiálom bolo drevo a zemina. Na novovybudované Veľké šance sa v roku 1621 spotrebovalo 6 000 stromov. V roku 1644 sa na výstavbu opevnenia a dvojitého záseku použilo 40 000 ks dreva, pričom cena jedného kusu činila jeden zlatý.

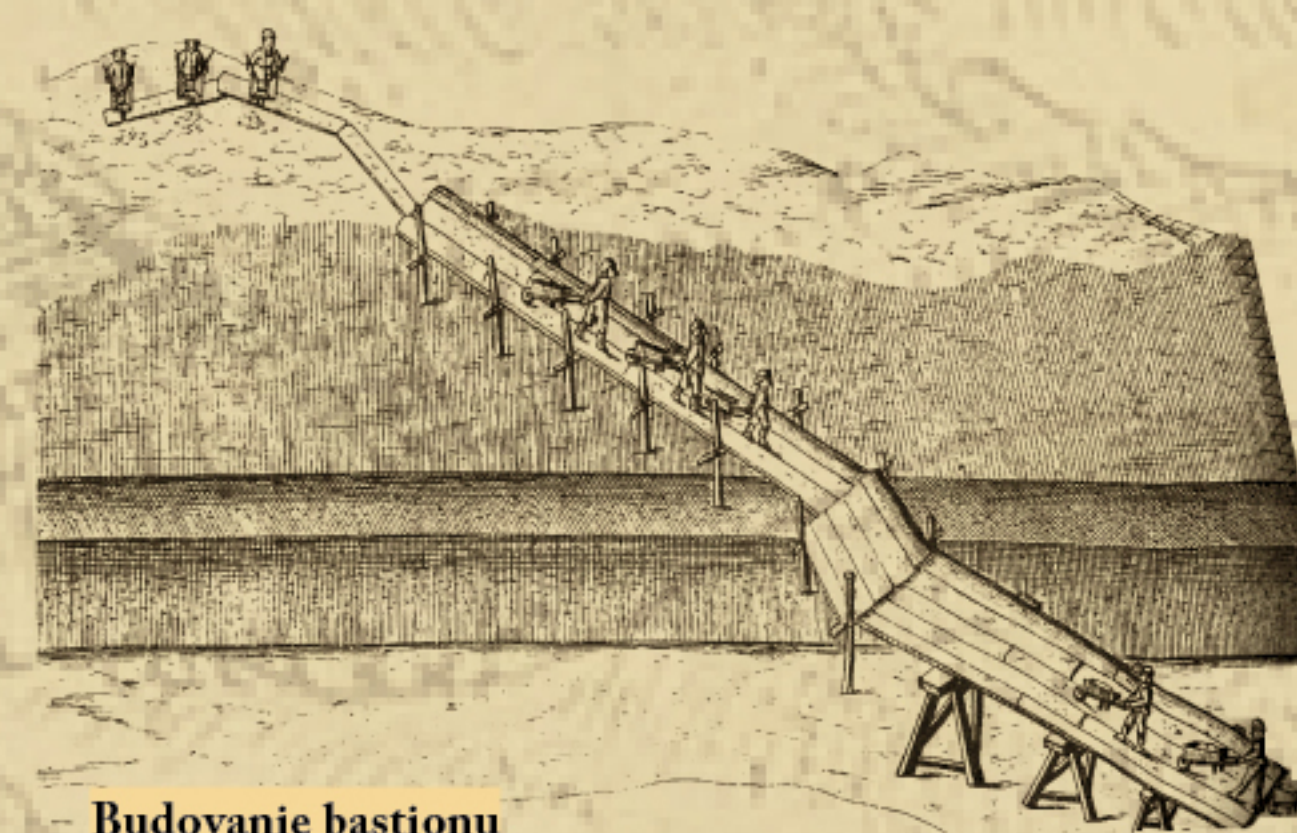
Diskusia nad plánom pevnosti (Mallet 1673)

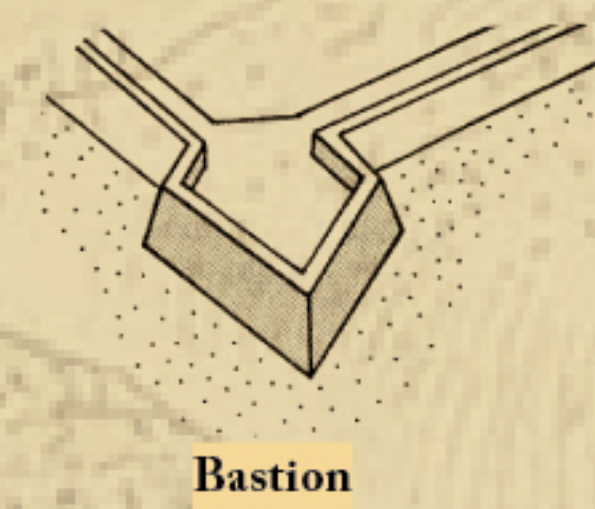
Vykolkovanie pozemku pre stavbu pevnosti (Guignard 1725)

Zemné práce pri vršení valu (Guignard 1725)

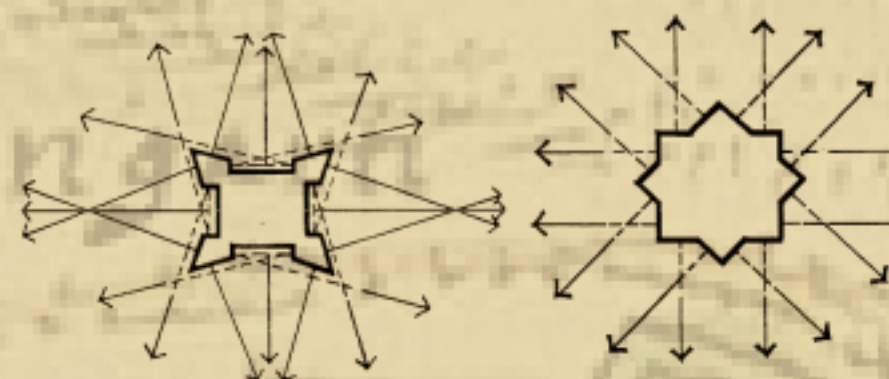
Budovanie bastionu

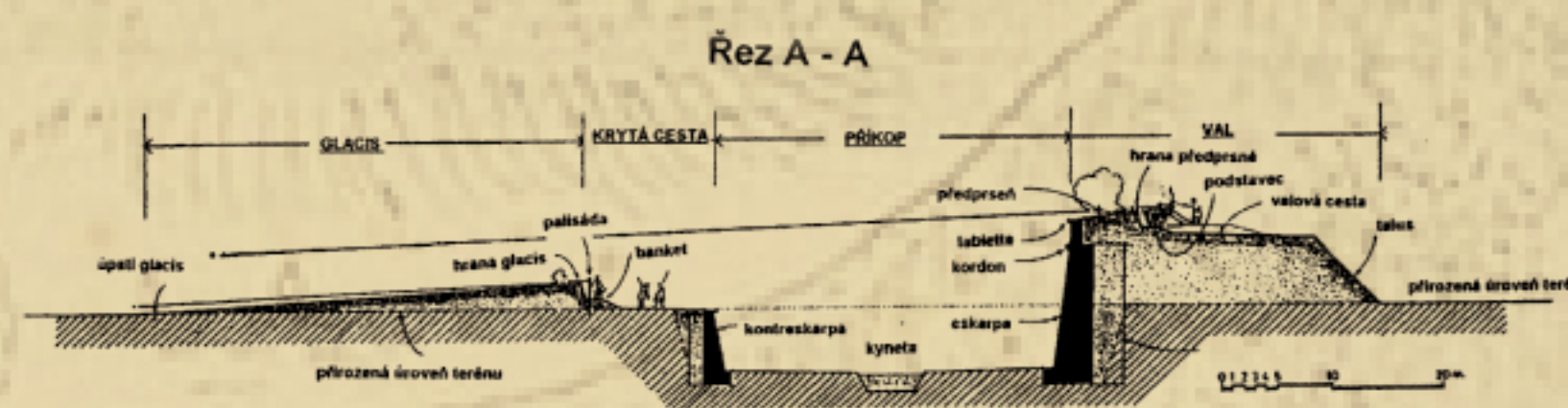
Bastion

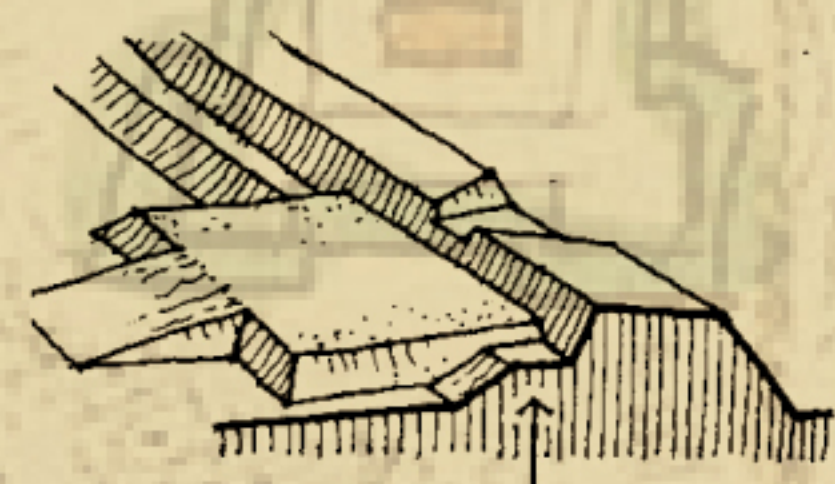
Vojenský inžinier s plánom opevnenia

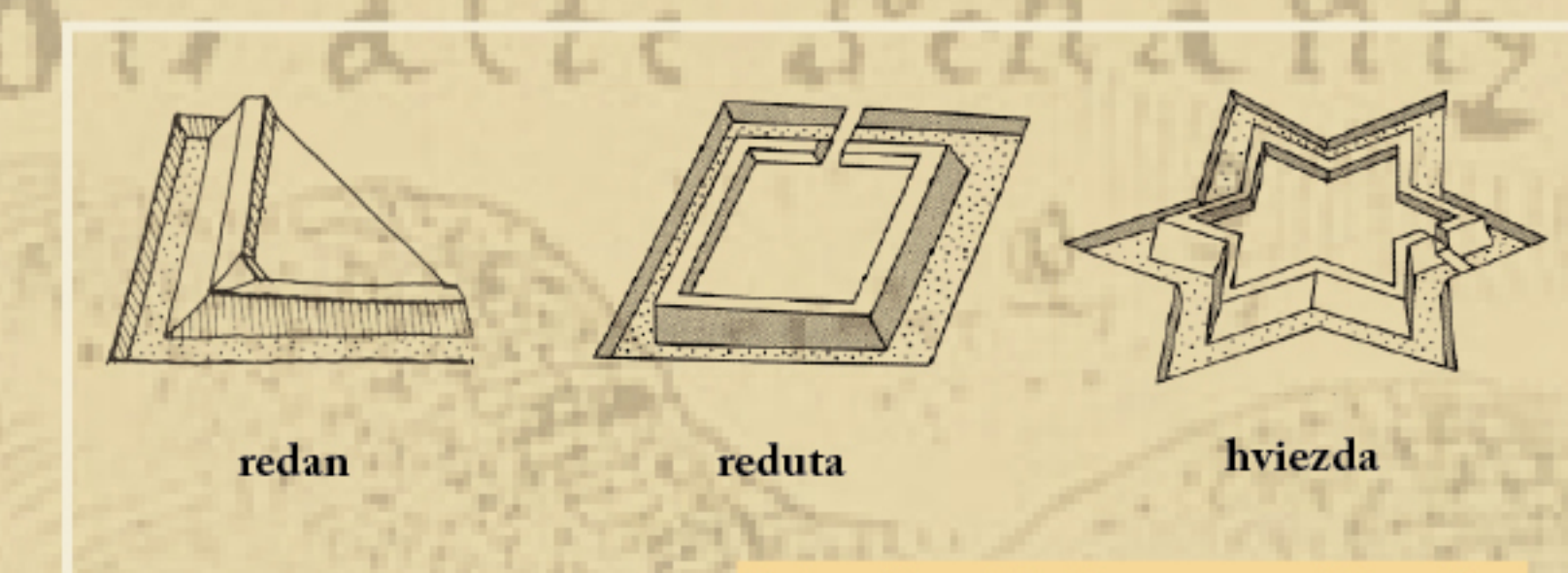
Smery ostreľovania pri bastiónovom a kliešťovom systéme opevnenia

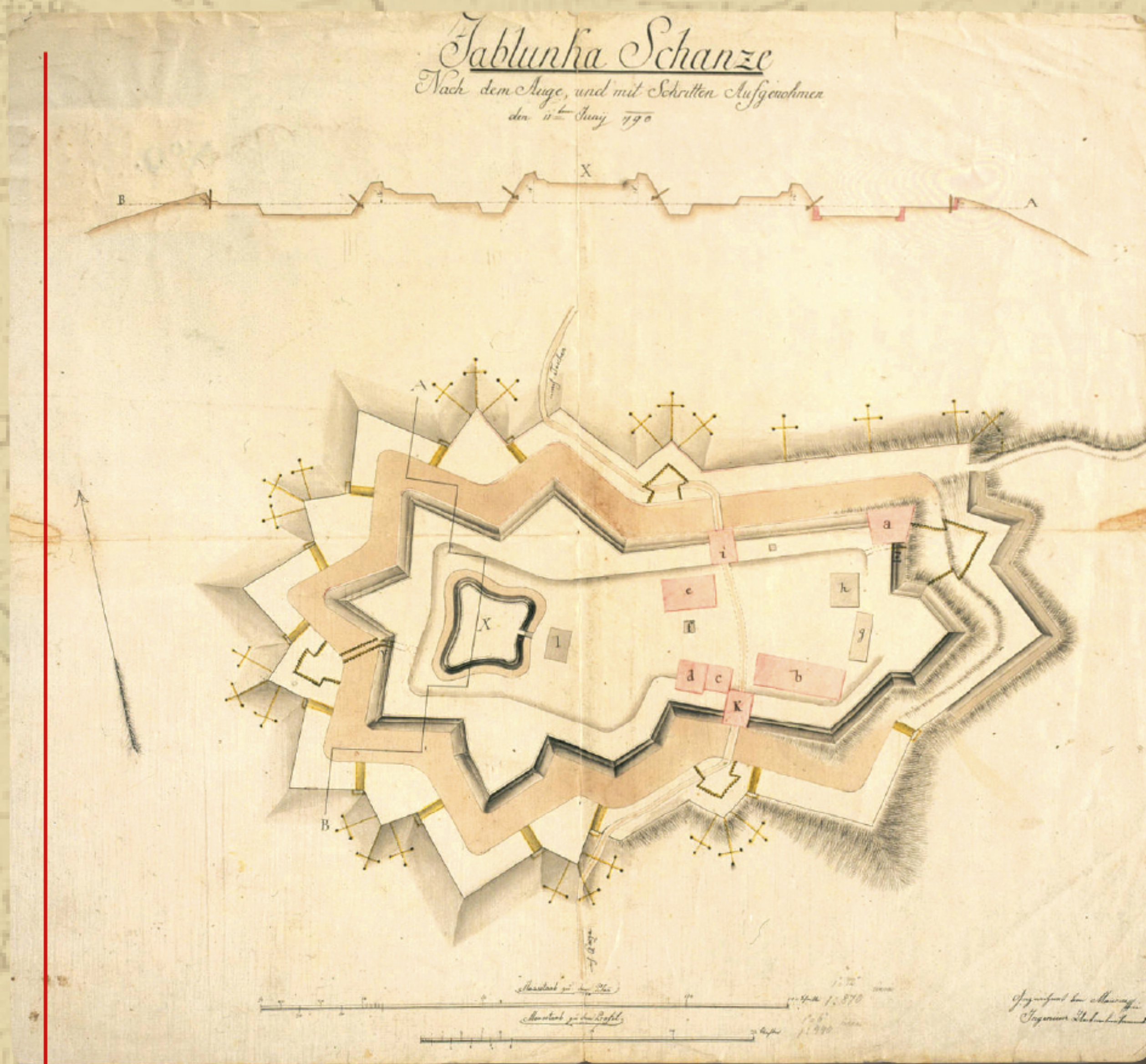
Rez opevnením

Nájazdové rampy pre delá

Najrozšírenejšie formy zemných prvkov

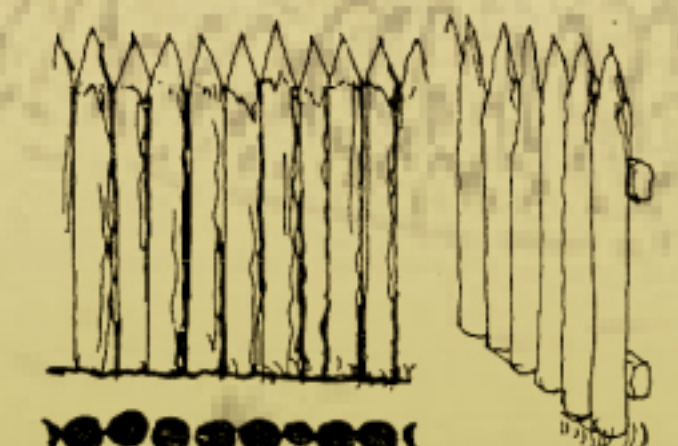
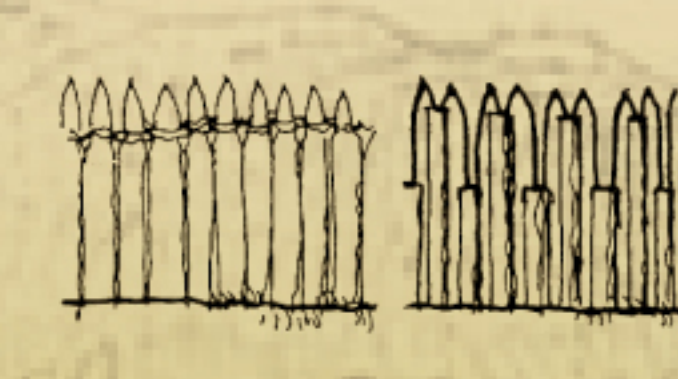
Veľké šance z roku 1791, hore profil pevnosti

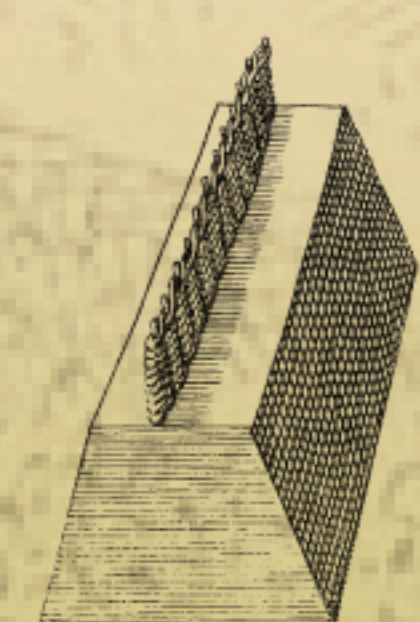
Drevená prekážka, tzv. španielsky jazdec

Rôzne druhy zásekov používaných od najstarších dôb

Palisáda

Zemný val, spevnený prúteným plotom na korune

■ Opevňovacie práce na južnej hranici Sliezska prevádzali tešínski poddaní v rámci svojich robotných povinností. Behom prestavby Veľkých šancov v roku 1663 bolo na zemné stavebné práce vyslaných 73 robotníkov, 11 tesárov a 7 kočišov s povozmi, ktorí tu pracovali bez prestávky od 6. augusta do 10. novembra 1663. Na stavbu palisád, ktoré obklopovali pevnosť v štyroch radách, sa spotrebovalo 8 653 kolov.